

Uttalelse til årsmøtet i Internasjonalt Forum 12. mars 2009

KORRUPSJON OG OPIUM – ALVORLIGE HINDRE FOR AFGHANSK UTVIKLING

Forslag:

FN har flere ganger pekt på viktigheten av fortsatt militær og sivil innsats i Afghanistan, såkalt comprehensive approach. Fred og utvikling kan ikke vinnes med militære midler. Derfor må regjeringen legge ytterligere press på allierte og andre for å øke den langsiktige bistanden til landet og fremme en fungerende statsforvaltning, godt styresett og landets evne til å ivareta egen sikkerhet. Kai Eides mulighet til å koordinere den sivile innsatsen må sikres. FN og NATO må stille krav til landet om at kampen mot korrupsjonskulturen blir prioritert. Det må settes inn sterkere tiltak fra verdenssamfunnets side for å få bukt med opiumsdyrkingen. Bøndene må stimuleres til alternativ produksjon, og landet må sikres eksportmuligheter for slik produksjon. Situasjonen i Afghanistan må sees i en regional kontekst, og det er viktig at det internasjonale samfunnet har en fast dialog med Pakistan for å hindre Taliban og Al Qaida i å operere derfra.

Begrunnelse:

Afghanistan er et av de tre landene som Norge gir mest bistand, med et budsjett for 2009 på 500 mill kroner. I tillegg bistår norsk politi til oppbygging av det afghanske politikorpset. Norge hadde pr. 13. februar i år 490 soldater/offiserer i den NATO-ledede ISAF-styrken. Den norske ambassadøren Kai Eide koordinerer FNs bistand i Afghanistan. Det norske engasjementet i Afghanistan skal bidra til stabilitet og sikkerhet. De viktigste sivile tiltakene i dag er godt styresett, motvirking av korrupsjon, utdanning, landsbyutvikling og kvinners deltagelse i utvikling og politikk.

Grunnlaget for Norges og andre lands engasjement i Afghanistan var terrorhandlingene i 2001. Afghanistan ble fram til høsten 2001 styrt av et Talibanregime med daglige og brutale brudd på grunnleggende menneskerettigheter, bl.a. gjennom:

- Offentlige henrettelser ved steining
- Overgrep mot kvinner
- Utelukkelse av jenter og kvinner fra utdanning og arbeid
- Forbud mot musikk og TV og mot bilder av mennesker
- Ødeleggelse av historiske og religiøse monumenter.

Landet var også blitt et senter for Al Qaida, som bl.a. sto for angrepet på USA 11. september 2001. Etter et midlertidig styre etter Bonnkonferansen samme år, har det vært avholdt to valg på president, nasjonalforsamling og provinsforsamlinger.

Etter at Operation Enduring Freedom (OEF) hadde kastet Talibanregimet, opprettet FN stabiliseringsstyrken ISAF, som høsten 2003 ble overtatt av NATO. Pr 13. februar var ISAF-styrken på 56420 personer fra 41 nasjoner. USA har varslet ytterligere 17000. I tillegg har USA fortsatt styrker i OEF.

Innsats for sikkerhet, stabilitet, menneskerettigheter og utvikling i Afghanistan er en langsiktig oppgave. De humanitære utfordringene er store, statsinstitusjonene er svake. Korrupsjon er utbredt, og landet er verdens største produsent av opium. Korrupsjon er satt i system og gjennomsyrrer all virksomhet i landet. Alt kan kjøpes for penger i Afghanistan. For ca 2800 kroner kan man kjøpe seg fri fra fengsel. Det finnes også eksempel på folk som har kjøpt seg verv som politisjef. Korrupsjonen i rettsvesenet fører til at enkelte går til parallelle domstoler som drives av Taliban. Det vises for øvrig til rapport fra Transparency International.

Opiumsproduksjonen utgjør sammen med bistand grunnmuren i landets inntekter og er også en inntektskilde for Taliban og enkelte krigsherrer. Et lyspunkt er at produksjonen nå har gått noe ned, mens hveteproduksjonen øker.

Det er også foruroligende at Taliban nå er i stand til å stenge og brenne ned skolen for jenter, noe som særlig skjer i grenseområdene mot Pakistan.

Til tross for store utfordringer er det betydelige framskritt på flere områder:

- 80 % av befolkningen har tilgang på helsetjenester, mot 9 % i 2004. Barnedødeligheten er redusert med en fjerdedel.
- 6 mill barn er under utdanning og 10 universiteter er etablert
- 4000 km vei er fullført de siste årene
- 17000 lokalsamfunn omfattes av utviklingsprosjekter
- Fem mill flyktninger har returnert etter Talibanregimets fall